

EDEB

Nur / 27. Ey iman edenler! Kendi evinizden başka evlere, geldiğinizi farkettiler (izin alıp) ev halkına selâm vermedikçe girmeyin. Bu sizin için daha iyidir; herhalde (bunu) düşünüp anlarsınız.

Nur / 62. Müminler, ancak Allah'a ve Resûlüne gönülden inanmış kimselerdir. Onlar, o Peygamber ile ortak bir iş üzerindeyken ondan izin istemedikçe bırakıp gitmezler. (Resûlüm!) Şu senden izin isteyenler, hakikaten Allah'a ve Resûlüne iman etmiş kimselerdir. Öyle ise, bazı işleri için senden izin istediklerinde, sen de onlardan dilediğine izin ver; onlar için Allah'tan başı diley; Allah mağfired edicidir, merhametlidir.

İsra / 37. Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma. Çünkü sen (ağırlık ve azametle) ne yeri yarabilir ne de dağlarla ululuk yarışına girebilirsin.

HADİS...

*İbni Ömer ra anlatıyor: Resulallah (s.a.s.) buyurdular ki: "Size bir kavmin büyüğü gelince onu büyükleyin, ikramda bulunun"

*Hz.Ali ra. anlatıyor: Resulallah (s.a.s.) buyurdular ki:"Biniz hapsirince "Elhamdülillah! desin. Yanındakiler ona, yerhamukallah! Desinler, hapsirince da onlara "yehdikumullah ve yuslihu (Allah size hidayet bulunsun ve halinizi iyi kılsın) desin"

*Hz. Enes ra anlatıyor: Resulallah (s.a.s.) bir adama rasladımı onunla konuşur, muhatabı ayrılmadıkça da yüzünü ondan çevirmezdi. Muhatabıyla müsafaha yapsa, elini muhatabın elinden çekmezdi. İlk çeken muhatabı olurdu. Aleyhissalatu vesselam'ın dizlerinin, yanında oturan arkadaşının dizlerinden ileri çıktığı da görülmemiştir."

* Ebu Zer ra anlatıyor: Ben yüzükoyun yatar vaziyette iken Resulallah (s.a.s.) yanıma geldi. Ayağıyla bana dürttü: "ey Cüneydib, bu yatış, cehennem ehlinin yatışıdır" buyurdu.

* Ebu Ümame ra anlatıyor: "Resulallah as buyurdular ki: "Ben, haklı bile olsa münâkaşayı terkeden kimseye cennetin kenarında bir köşkü garanti ediyorum. Şaka bile olsa yalanı terkedene de cennetin ortasında bir köşkü, ahlaki güzel olana da cennetin en üstünde bir köşkü garanti ediyorum."

* Hz. Ebu Bekre ra: "Bir adam, Resûlullah as'mın yanında bir başkasını medh u sena etmişti. "Yazık sana! Arkadaşının boynunu kestin" buyurdular ve bunu üç kere tekrar ettiler.

PIRLANTA SERİSİ...

Edeb, arapça bir kelime olup Türkçe karşılığı saygıdır. Ancak, o da terbiye ma'nâsına artık Türkçeye mâl olmuş kelimelerden biridir.

Edeb, dine ait prensibler sayesinde ruhta kazanılan ikinci bir fitrat veya daha geniş ma'nâsıyla ruhun dinle bütünleşerek istikrar kazanmasıdır. Ne var ki her din, insanı edebli kılmaz, İslâm edebli kılar. Aslında biz din deyince hemen İslâm Dini'ni kasdederiz.

Edeb, aynı zamanda ihsan mertebesine ermenin de adıdır. Yani bütün iş ve mükellefiyetlerimizi Allah (cc) görüyor ölçüsü altında yapmak ve davranışlarımızda Allah'ı görüyor gibi davranmak; bu da edebte bir ihsan şuurudur.

Daha husûsi ma'nâda edeb, Efendimiz'in (sav), farz ve vacibin dışındaki davranış ve hareketlerine aynen ittiba ve yaşantıyı O'nun hayatına göre ayarlama amelîyesidir.

Terbiye manasında da kullanılan edebin en genel manası söz ya da davranışların adaba uygun şekilde kontrol altında tutulmasıdır. Bu anlamda alimin yanında susmak ilim talep edenin yanında bildiğin kadarıyla konuşmak edeptir. Evet oturmadan kalkmaya gülmeden ağlamaya kadar tüm davranışların yerli yerinde yapılmasına denir edep.

İslam dini müspet ilimlere teşvik ettiği gibi ruhun terbiyesini de ihmal edilmemesini tavsiye etmiştir. Bunun içindir ki her medresenin yanına ruhu terbiye için mutlaka bir tekke yapılmıştır. İnsanı Kâmil olma yollarını öğreten tekkelerin daha giriş kısmına edep ya hu yazısı konulmuş

böylece olgun kişi olmanın ilk basamağının edebi ahlak haline getirmek olduğu vurgulanmıştır.

Edebin ilk muallimleri anne ve babadır. Çocuk onlardan aldığı edeple topluma karışır sonra okul ve toplum menfi yada müspet etkileri ile şekillenir. Unutulmamalıdır ki iyi bir aile terbiyesinden geçmiş insan topluma rağmen hal ve davranışlarını kontrol altında tutabilir.

İslam alimleri edebin olmadığı yerde iman ve ilimden bahsedilemeyeceğini ısrarla vurgulamışlardır. Evet hem dini öğrenmenin hem de ilmi öğrenmenin ilk basamağı edeptir.

"Edeb insan için bir urba, bir elbisedir. Edebli olmayan ise, çıplak demektir."

Hz. Ebu Bekr (ra) Allah Rasûlü'ne (sav) sorar:-Ey Allah'ın Rasûlü. Seni böyle kim edeblendirdi? Cevap verir:

-Beni Rabb'im edeblendirdi ve güzel terbiye etti!..

Hz. Ebu Bekr'in kızı ve Efendimiz'in zevcesi, hepimizin de kıyamete ve oradan da ebede kadar anası Hz. Aişe (r.anha) validemize sorulur:

-Allah Rasûlü'nün ahlâkı nasıldı?

-Siz hiç Kur'ân okumadınız mı? "Okuduk" derler. Cevap verir:

-O'nun ahlâkı Kur'ân'dı.

İşte Mürebîsi Allah olan Efendimiz (sav), böyle edebin ufuk noktasındadır. Demek ki edeb öğrenmek isteyen O'na bakmalı ve O endam aynasında edebi kendi kâmetine uygun şekilde seyretmelidir.

Peygamber olmadan önceydi. Kâ'be tamir ediliyor ve Allah Rasûlü (sav) de bu işte fiilen çalışıyordu. Zaten O bütün ömrü boyunca hep hayrın ve hayırlı işlerin yanında olmuştu. Amcası Hz. Abbas (ra), eteğini omuzuna atmış ve taşın omuzunu zedelemesine mâni olmaya çalışmıştı. Allah Rasûlü'nün (sav) omuzu ise iyice zedelenmişti.

Hz. Abbas (ra) kendi yaptığını Allah Rasûlü'ne (sav) de tavsiye etti. Halbuki mahrem yerlerinden bir kısmı böyle yapınca açılacaktı. Bu tavsiyeye uyan Allah Rasûlü (sav) eteğini kaldırır kaldırmaz, birden gözüne melek göründü. Dehşetinden yere düştü. Bir daha da görülmesi uygun olmayan yerlerini hayatı boyunca açmadı. İşte O, ta işin başında böyle bir teminat altındaydı...

"Hayatımda," diyor Allah Rasûlü (sav), "iki defa düğüne gitmeye niyetlendim. İkisinde de üzerime öyle bir uyku çöktü ki, uyudum kaldım. Her ikisinde de uyandıgımda düğünün çoktan bitmiş olduğunu gördüm."

Sahabî safları arasında bulunmasına rağmen, henüz bedeviyeti üzerinden atamamış birisi gelmiş, Allah Rasûlü'nün (sav) yakasından tutmuş ve hakkını talep etmişti. Öyle ki, bu şiddetli hırpalamada Allah Rasûlü'nün (sav) sert yakalığı, mübarek boyun köklerinde iz meydana getirmişti. Sahabeyi galeyana getiren bu davranışa, Allah Rasûlü (sav) sadece buruk bir tebessümle mukabele ediyor ve "Bu adama istediğini verin" demekle yetiniyordu. O'nun müsamahası bu kadar engindi...

Hz. Enes anlatıyor: On sene Allah Rasûlü'ne (sav) hizmet ettim. (Zaten Allah Rasûlü'nün (sav) hizmetine girdiğinde de on yaşlarındaydı). Bir defa dahi, yaptığım bir iş için "Neden yaptın?", yapmadığım bir iş için de "Neden yapmadın?" dediğini duymadım. Hatta bir defasında beni bir işe göndermişti. Sokakta oyuna daldım. Aradan ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum. Bir ara arkadan birinin kulağımı tuttuğunu hissettim.. döndüm baktım ki Allah Rasûlü (sav). Yüzünde yine aynı tebessüm. "Hemen gidiyorum, Ya Rasûlallah" dedim ve koşarak bana verdiği işe gittim.

Efendimiz (sav), arkadaşlarıyla beraber yapılması gereken işlerde bizzat aktif olarak çalışırdı. Ev işlerinde de hanımlarına yardım ederdi. Kimseye emr-i vâki yapıp şahsi işlerini gördürmezdi. Belki arkadaşları, O'na ait bir işi yapmak için âdeta birbirleriyle yarışlardı. Fakat her defasında iş yapmaya ilk teşebbüs O'ndan gelirdi.

O, Allah (cc) ahlâkıyla ahlâklanmış ve ümmetinin de aynı ahlâkla ahlâklanmasını emir buyurmuştu. Bunu öğreneceğimiz iki ana kaynak vardır; onlar da Kur'ân ve edeb-i Rasûlullah. diyeceğimiz Sünet.

EDEB Mİ, İLİM Mİ?

Abdurrahman bin Kasım'dan:

-“İmam Malik Hazretlerinin tam 20 sene hizmetinde bulundum. Bu müddetin 18 senesini edeb, 2 senesini de ilim öğrenmekle geçirdim. Keşke hepsini edeb öğrenmekle geçirseydim.

TERBİYENİ KİMDEN ALDIN?

İsa (a.s.)'a sormuşlar:- Terbiyeni kimden aldın?

Cevaplamış:- Allah beni cahille terbiye etti. Zira cahilin cehaletini gördüm, ondan uzak durdum.

EDEB

Osmanlı'da sadaka taşları varmış, ihtiyacı olan sadaka taşının üzerindeki keseden, yabancı elçilerin de şaşkın ; şehadetleriyle, sadece ihtiyacı kadarını almış. Aynı şey . yolların üzerinde vakıflar tarafından kurulan konaklarda da uygulanır, yolcu eğer ihtiyacı varsa yatağının başucundaki keseden alabilirmiş. Binitine ücretsiz bakılır, ücretsiz üç gün yemek verilirmiş.

Eskiden "Kapıyı kapat!" denilmezmiş. Allah (c.c.) kim-! senin kapısını kapatmasın diye düşünülürmüş. "*Kapıyı (ört, ya da surla*" denilirmiş. Kapının kapanmadan yavaşça örtülmesi edebdenmiş.

"*Lambayı* söndür demezlermiş. Allah (c.c.) kimsenin ışığını söndürmesin. "*Lambayı dinlerdir*" derlermiş. Lamba yakılmaz, uyandırılmış. Uyuyan birisi uyandırılmak İçin sarsılmaz veya adı ile çağırılmazmış. "*Agah ol erenler*" derlermiş. Nezaket, incelik, edeb her işin başı imiş de ondan... Ona eren uyanık olurmuş. İnsanların sözü kesilmez, işaret ve işmar edilmez, fısıltılar, gizli konuşmalar hoş karşılanmazmış.

Hanımlar "*Efendi*" derlermiş beylerine, "*siz*" derlermiş. Hanımefendiliklerini gösterirlermiş. Gezerken yere yumuşak basılır, ses çıkarmamaya çalışılmış. Yerdeki haşerata basmamaya özen gösterdiği '. için, adı "Karıncı basmaz Efendiye çıkan insanlar varmış.

Kapıdan çıkarken arkasını dönmemek, geri geri çıkmak edebmiş. Kapı eşiğindeki ayakkabılar, dışarıya doğru değil, içeriye doğru çevrilirmiş. "Git bir daha gelme!" der gibi değil de. "Gitsen de ayağının yönü buraya dönük olsun" eler gibi dizilirmiş.

Canlı cansız her şeyin bir hatırı varmış. Bediüzzaman, kendisine arkadaşlık eden, vefa gösteren eski elbisesinden bir parçayı koparıp almış. Yumurtayı ucundan, çok az kırar, fazla kırmayı tahrip olarak düşünür, tahribin hiçbir türünü sevmemiş.

Eskiler hayatı o kadar nurani, o kadar temiz, o kadar manâli yaşamış.

"*Komşuya hatır soran sıra sıra terlikler, Ölçülü uzaklıkta yakın beraberlikler.*" diye tarif eder Üstad N. Fazıl bu hali...

Eskiler "*Edeb Ya Hu!*" derler, Onu görüyor gibi yaşamaya çalışırlarmış. O varken başkasına bakmaz, Onu unutmuş gibi hallere girmezlermiş. Ezel ve Ebed Sultanı'nın huzurunda nasıl hareket edilmesi gerekiyorsa öyle hareket etmek isterlermiş. "*Bizi takip eden, her halimizi perdesiz, engelsiz gören, şu anda bizim durumumuza bakan Allah var!*" der gibi, o mânâyı hatırlatmak İçin her yere "*Edeb Ya Hu!*" yazarlarmış. "*Allah'ın huzurunda edeb*" demekmiş bu... insan nerede olursa olsun Allah'ın huzurunda değil midir?

ADAM OMLAK

Saat gece yarısını çoktan geçmişti. Hızlı adımlarla yürüyor bir şeye canı sıkıldığı nefes alışından belli oluyordu. Biraz duraksadı ve yıllar öncesini hatırladı. O zaman oğlu daha 14 yaşında idi. İyi bir eğitim alması için elinden gelen gayreti göstermesine rağmen oğlunun tavırlarını hiç beğenmiyordu. Hatta bir gün " oğlum sen adam olmazsın " demişti. İşte aradan yıllar geçmiş oğlu da vali olmuştu. Nasıl oldu ise oğluna bu haber gece gelmiş o da apar topar babasını huzuruna getirtmiş ve " Baba bak sen adam olamazsın dedin ama ben vali oldum " demişti. Yaşlı adam da : " *Oğlum vali olmuştun ama adam olamamışsın, eğer adam olsaydın yaşlı bir adamı gece yarısı rahatsız etmeyecek kadar düşünceli , babanı ayağına getirtmeyecek kadar edepli ve makamın büyüdüğçe*

daha da mütevazileşecek kadar da olgun olurdun" diyerek hışımla kapıyı çarpmış kendine ancak sokağın ortasına gelebilmişti.

Üzgündü söz ve davranışlarında ölçülü bir evlat yetiştirememekten. Oysa ne kadar isterdi hem iyi bir eğitim almış hem de edebiyetle herkese örnek olacak bir evlat yetiştirmeyi. Ne yapalım dedi ALLAH edep versin.

EDEB-ADAB KURALLARI

ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİYE KARŞI EDEBİ

- Öğretmen ilmi ile amil olmalı. Söylediği her şeyi tatbikinde de göstermeli.
- Anlatılacak mesele iyi hazmedilmeli. Bilinen her şey anlatılmalı ve bunun bir vazife olduğu unutulmamalı.
- Yeri geldiğinde "Bilmiyorum" demekten kaçınmamalı.
- Anlatılacak her mesele muhatabın seviyesine uygun olarak anlatılmalı. Anlatılmayacağı veya anlaşılamayacağı hususunda tereddüt bulunan meselelere girilmemeli.
- Muhabata daima şefkat ve merhamet merkezli yaklaşılmalı.
- İnsanlara, özellikle toplum içerisinde, kusurları yüzünden çıkışılmalı. Birinin ikaz edilmesi gerekiyorsa ,işim vermeden herkes hisse alacak şekilde hatalı davranış ele alınmalı.
- Vakar ve ciddiyet daima korunmalı. İkili ilişkiler laubalilik seviyesine indirilmemeli.
- Her insanın hata yapma ihtimali olduğundan hareketle haklı eleştirilerle karşılaşıldığında tepki göstermek yerine hatayı kabul etmenin ve düzeltme yoluna gitmenin büyüklük olduğu unutulmamalı.

ÖĞRENCİNİN ÖĞRETMENE KARŞI EDEBİ

- Derslere zamanında gelinmeli.
- Edepli bir şekilde dik oturulmalı.
- Asla ses yükseltilmemeli. Söz kesilmemeli.
- Konuşma ve soru için sessizce izin istenmeli. Cevap verilmezse ısrar edilmemeli.
- Konuşma dikkatle dinlenmeli. Başka işlerle meşgul olunmamalı.
- Geç kalınırsa selam verilmemeli ve dikkat dağıtılmadan boş bir yere oturulmalı.
- Muhtemel hatalar görmezden gelinmeli. Sağda solda konuşulmamalı.(Zaten yapılırsa gıybet olur)
- Gereksiz izinlerle şevk kırılmamalı. İzin alma üslubu iyi ayarlanmalı.
- Konuşurken ayakları üst üste koyma, uzun oturma, eli cepte tutma, Tesbih veya anahtarlıkla oynama gibi garip tavırlardan uzak durulmalı.
- Ciddiyeti korumak kaydı ile elden geldiğince samimi olunmalı.
- Üzerimizdeki hakkın anne-babanınkine denk olduğu unutulmamalı.
- İstenilen bir şey kabul edilerek bu durum sözle ifade edilmeli. Yapılmayacak ise daha sonra durum bire bir açıklanmalı.
- Verilen görevlerle ilgili rapor verilmeli.(olumlu yada olumsuz)
- Eksiklik ve problemler sadece konunun uzmanı ile görüşülmeli. Ümitsizlik kapısı açılmamalı.
- Yapılmayacak işler üstlenilmemeli.
- Karşılama ve yolcu etme debine riayet edilmeli.

MECLİS VE KONUŞMA ADABI

- En güzel elbiseler giyilip, temizlenmeli, kokulu yiyecekler ve kirlı elbiselerden kaçınılmalı.
- Salem verip müsaitse girilmeli. Görülen bir yere oturulmalı. Tokalaşma ve sarılma da olabilir.
- Yeni gelene yer açılmalı. Büyük ise kalkılarak yer verilmeli.
- İki kişi arasına oturulmamalı veya izin istenmeli.
- Otururken yatar gibi, ayakları uzatarak değil, derli toplu oturulmalı. Dik durulmalı.
- Söz hakkı verilmeden konuşulmamalı. Özellikle bilgi sahibi birinin bulunduğu yerde sözü ona bırakılmalı.
- Fısıltıyla kulağa eğilerek konuşma gibi şüphe uyandıracak davranışlara girilmemeli. Büyük ile konuşurken sağa- sola bakmadan ilgi ile dinlenmeli. Yüzüne bakılmalı.
- Dedikoduya bulaşılmalı. Boş konuların konuşulduğu meclislerden uzaklaşılmalı.
- Konuşurken muhatabın seviyesi iyi etüt edilmeli.
- Doğal olunmalı. Süslü, yapmacık konuşmalardan kaçılmalı. Hele kaba, kırıcı, aşağılayıcı ifadeler hiç kullanılmamalı.
- Bağıra çağıra değil tane tane ve sessiz konuşulmalı.

-Yalan ve aşırı esprili ifadelerden kaçınılmalı.
-Yanlı anlamalara mahal vermeyecek şekilde açık konuşulmalı. Olabildiğince az sözle en fazla şey anlatılmalı.
-Sorulacak sorular da kısa ve güzel bir üslupla sorulmalı.
Öğrenci büyük biri ise soru kısık sesle sorulup teşekkür edilmeli.

YEME- İÇME ADABI

-Yemekten önce ve sonra el ve ağız yıkanmalı.
-Büyüğün başlaması beklenilmeli. Sonra besmele ile başlanmalı.
-Sağ elle ve önden yenilmeli.
-Acıkmadan yemek yenmemeli. Yerken de midenin üçte birinden fazlası doldurulmamalı.
-Ağız açık iken konuşulmamalı.
-Lokmalar iyice çiğnenmeli fakat ağız şapırdatılmamalı.
-Aksırma durumu karşısında arkaya dönülerek ağız elle kapatılmalı.
-Sıcak yemek üflenerek soğutulmaya çalışılmamalı.
-Kaşık az doldurulmalı. Sofraya ve elbiselere dökülmemesi için ölçü iyi ayarlanmalı.
-Rıfk (lokmayı yutmadan yenisini almama) ve isar (kardeşini nefesine tercih) hasletlerine uygun hareket edilmeli
-Su önce sağa ikram edilip sonra üç yudumda içilmeli. Bu arada bardak içine nefes verilmemeli.
-Bereket dolayısıyla toplu halde yenilmeli. Kırıntılar da kullanılmalı.
-İsrafa girmeksizin olabildiğince cömert davranılmalı. Servis itinalı yapılmalı (ekmek, çatal vs.).
-Davetlerde yemek için çok bekletilmemeli. Özellikle de büyükler gelir gelmez başlanmalı.
-Davetlere mümkünse icab edilmeli. Çok erken veya çok geç gidilmemeli. Habersiz misafir getirilmez.
-Yemek sonunda hamd ve ev sahibine dua edilmeli.

KOMŞULUK ADABI

-Güvenilir tanınmalı. Yeni ise tanışılmalı.
-Rahatsızlık vermekten kaçınılmalı.
-Hastalıkta, cenazede ve iyi günlerde yanında bulunmalı.
-Kötülüğe bile iyilikle karşılık verilmeli.

GİYİM-KUŞAM ADABI

-Çok dikkat çekici, süslü elbiselerden, gurura götürecek kıyafetlerden kaçınılmalı. Ancak giyime önem verilmeli.
-Güzel görünmenin sünnet olduğu unutulmamalı. Davette etkili olduğu hatırlanmalı.
-Kıyafetlerin temiz olmasına dikkat etmeli terleyince kirlenince değiştirmeli.
-Çok dar giyinilmemeli.
-Saç bakımına özen gösterilmeli.
-Sakal tıraşına dikkat etmeli hep traşlı olunmalı.
-Sağla giyinilip solla çıkarılmalı.

SELAMLAŞMA ADABI

-Selam vermenin sünnet, almanın farz olduğu, alma usulünün ise el, baş, kaş-göz vs. ile olmadığı hatırlanmalı.
-Azın çoğa, küçüğün büyüğe, ayaktakinin oturana, yürüyenin durana, yukarıdakinin aşağıdakine selam vereceği bilinmeli.
-Kur'an okuyana, namaz kılanı, hutbe dinleyene, ezan okuyana, ilmi müzakerede bulunana selam verilmemeli.
-Mecliste bir büyük varken sonradan giren bir şey soracaksa önce büyüğe selam verip sonra meseleyi açmalı.

MİSAFİRLİK ADABI

-Önceden randevu alınmalı.
-Kılık kıyafete dikkat edilmeli.
-Planlanan zamanda gidilmeli.
-Zil en çok üç defa çalınmalı. Kimlik sorulunca açıkça belirtilmeli.
-Davet edilmeden içeri girilmemeli.
-Özellikle ilk kez gidilen bir yerde etraf araştırılmamalı.
-Ziyaret kısa sürmeli özellikle yemek saatlerine taşmamalı.
-Ev sahibi büyük biri ise ikramda yardımcı olunmalı.
-Hediye ile gidilmeli.
-Ayrılrken memnuniyet dile getirilip teşekkür ve dua edilmeli.
-Ani misafirlere karşı temiz ve düzenli olunmalı.

-İkramdan önce biraz sohbet edilmeli.
-Kapıya kadar uğurlayıp memnuniyet dile getirilmeli.
-Misafirin bereket olduğu unutulmamalı ve belli periyotlarla mutlaka misafir ağırlanmalı.
-Her işte olduğu gibi israfa kaçmamalı.

TUVALET ADABI

-Tuvalete girmeden önce çorapların çıkarılması ve paçaların sıvanması.
-Tuvaletle sol ayakla girilmeli sağ ayakla çıkılmalıdır.
-Avret mahallimiz kibleye karşı gelmemeli.
-Kapı ve muslukların açılıp kapanmasında sağ el kullanılmalı , taharet işi sol el ile yapılmalı ve mutlaka su kullanılmalı.
-Oturarak bevletmeli.
-İçeride konuşulmamalı, dini mesele düşünülmemelidir.
-Tuvaletten çıkarken mutlaka sifon çekilmeli temiz ve kuru bırakılmalı.
-Çıktıktan sonra eller ve ayaklar yıkanmadan salon ve odalara girilmemeli.
-En az 40 adım atılmadan abdest alınmamalı.
-Tuvaletle girip çıkarken şu duaların okunması.
-Tuvalette mümkün olduğu kadar kısa durulmalı.

BANYO ADABI

-Banyo misafirin olmadığı vakitler yapılmalı.
-Banyo peştamal ile yapılmalı veya avret mahallimiz kapatacak giyeceklerle yapılmalı.
-Banyo yaptıktan sonra banyo temiz ve güzel görünecek şekilde bırakılmalı.
-Haftada bir tırnak, iki haftada bir koltuk altı ve avret yeri temizlenmeli.
-Sol ayakla girip sağ ayakla çıkılmalıdır.
-Kibleye karşı ön ve arka tarafımız gelmemelidir.
-Çamaşırlarımızı banyoda bırakmamalı.
-Banyoda konuşmamalı ve bir şey yememeli.
-Haftada bir ortalığın temiz, tertipli ve düzenli olarak bırakılmasına özen gösterilmeli.
-Gusül abdesti almadan banyodan çıkılmamalı.
-Banyoda uzun süre durulmamalı
-Banyoda küçük büyük abdest bozulmaz. Peygamberimiz bu hususta da önemle durur. " Sizden biriniz banyo yaptığı yere idrar etmesin. Sonra bu idrar ettiği yerden abdest almasın. Vesvesenin çoğu bundan ileri gelir."
-Suyu lüzumundan fazla israf etmemeliyiz.

YATMA ADABI

-Erken yatıp, erken kalkmalıyız.
-Yatmadan önce dişleri temizlemek ve abdest almak gibi şahsi temizlik yapmalıyız.
-Yatmadan evvel "Fatiha, Felâk, Nâs, Âyetel Kürsî" gibi faziletli sureleri okumak, 33'er defa "Sübhanallah", "Elhamdülillah", "Allahü Ekber" çekmek hayırlıdır.
-Yatarken en az edep yerlerimizi örtecek büyüklükte üzerimize örtü örtmeliyiz.
-Uykudan kalkar kalkmaz besmele çekmeli, dişlerin temizliğine, tuvalet ihtiyacını gidermeye, abdest almaya öncelik tanıdıktan sonra herhangi bir işe başlamalıdır.

HASTA ZİYARETİ

-Hasta olan kimseye ziyarete gitmeden evvel abdest almalı, abdestle Cenab-ı Hakk'a dua ve temennide bulunmalıdır.
-Müslümanlar, hasta olan dostlarını, ahabplarını, komşularını münasip zamanlarda gidip ziyaret etmeli, afiyetlerine duada bulunmalıdırlar.
-Hasta ziyaretinde onlara ümitsizlik verici sözler değil, teselli verici sözler söylemelidir.

BAŞSAĞLIĞI ZİYARETİ

-Vefat sebebi ile ziyarete gidilirse, başsağlığı dilemeli ve hüzünlerini hafifleten şeylerden bahsetmelidir.
-Her şeyin Allah (C.C.) Tarafından ezelde takdir edildiğini ve sabırlı olmanın faziletlerini anlatmak lazımdır. Sabır edilmezse, Allah'a (C.C.) asi olunacağı hatırlatılmalı kalanlara uzun ömürler dilemelidir.
-Ölen kimsenin kötülüklerinden konuşup, yakınlarını ve ailesini rencide etmemelidir.